

ΕΚΦΡΑΣΗ - ΕΚΘΕΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ Γ' ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

Α' ΚΕΙΜΕΝΟ

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Στην πορεία προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση άρχισε να συνειδητοποιηθεί το έλλειμμα στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Όσο η Ένωση αποκτούσε ευρύτερες αρμοδιότητες σε όλες σχεδόν τις περιοχές της καθημερινής ζωής των ευρωπαίων πολιτών, τόσο επιτακτικότερη γινόταν η ανάγκη προστασίας τους. Το πρόβλημα επεχείρησαν να αντιμετωπίσουν στην αρχή το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, έπειτα οι Συνθήκες του Μάαστριχτ (1992) και του Αμστερνταμ (1997) και, τέλος, ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (2000).

Για να μειωθεί η απόσταση που χωρίζει τους ευρωπαίους πολίτες από την Ένωση, για να ξεπεραστεί η αποξένωση που νιώθουν από τη λειτουργία της αλλά και για να καταστούν πραγματικά πρωταγωνιστές της ευρωπαϊκής ενοποίησης, πρέπει να εξοπλιστούν με τα δικαιώματα που προσιδιάζουν σε κάθε σύγχρονη πολιτική οντότητα. Πολίτες αποξενωμένοι και αποστασιοποιημένοι από το εγχείρημα της ευρωπαϊκής ενοποίησης μπορεί ανά πάσα στιγμή να λειτουργήσουν ως τροχοπέδη της και όχι, όπως θα έπρεπε, ως καταλύτης της. Γι' αυτό ακριβώς το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα επιχειρεί να φέρει πιο κοντά τον πολίτη στα δρώμενα της Ένωσης. [...]

Η προστασία των δικαιωμάτων αποτελεί ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον παράδειγμα για να αποκρυπτογραφήσουμε τι κυοφορεί η Ιστορία και πώς εξελίσσονται οι θεσμοί της. Στο άρθρο 1-9 του Συντάγματος ρυθμίζονται, σε γενικές γραμμές, η ελευθερία και τα δικαιώματα των ευρωπαίων πολιτών. Το σύστημα προστασίας των δικαιωμάτων στην Ένωση στηρίζεται σε τρία βάρη: Τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (παρ. 1), την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (παρ. 2 και 3) και τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών-μελών (παρ. 3).

Το Σύνταγμα προστατεύει εξάλλου επί μέρους δικαιώματα σε διατάξεις διάσπαρτες στο σώμα του. Τέλος, καταστρώνει μια δέσμη αξιών που προσδιορίζουν γενικότερα την ενωσιακή έννομη τάξη. Η προστασία που επιφυλάσσει στα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελεί προϊόν της συνάρθρωσης τους. Η συνάρθρωση αυτή αποβλέπει στην ενίσχυση της προστασίας τους και στην άμβλυση τυχόν διαφορών μεταξύ τους. [...]

Ο Χάρτης και η Σύμβαση αποτελούν τα δύο κύρια βάρη για την προστασία των δικαιωμάτων στην Ένωση και κωδικοποιούν τη συνισταμένη της προστασίας τους που ισχύει στα κράτη - μέλη της. [...]

Διατάξεις για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων περιλαμβάνονται πάντως και σε άλλα μέρη του Συντάγματος. Πρόκειται για τις διατάξεις που εγγυώνται τις βασικές οικονομικές ελευθερίες αλλά και διατάξεις διάσπαρτες στο σώμα του. [...]

Η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων προσδιορίζεται, τέλος, με γνώμονα και τις αξίες της Ένωσης (άρθρο 1-2). Ο σεβασμός της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, η ελευθερία, η δημοκρατία, η ισότητα, το κράτος δικαίου, η δικαιοσύνη, η αλληλεγγύη καθώς και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα προσδιορίζουν εφεξής το περιεχόμενο και τη λειτουργία των δικαιωμάτων που διασφαλίζονται στην ενωσιακή έννομη τάξη.

Απ' όσα αναφέρθηκαν προηγουμένως, προκύπτει ότι η προστασία τους στο Ευρωπαϊκό Σύνταγμα στηρίζεται σε τρία διακριτά και συναρθρωμένα μεταξύ τους βάθρα. Ειδικό βάρος διαθέτουν επίσης διατάξεις που προστατεύουν επί μέρους δικαιώματα και, βέβαια, οι αξίες της Ένωσης. Η συγκομιδή είναι όχι μόνο πλούσια αλλά κυριολεκτικά εντυπωσιακή.

Στο Σύνταγμα συνυπάρχουν και συλλειτουργούν λοιπόν αρμονικά όλα τα γνώριμα συστήματα προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων: το ενωσιακό (ο Χάρτης, επιμέρους διατάξεις και οι αξίες της Ένωσης), το ωριμότερο διεθνές περιφερειακό σύστημα (η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου) και το εθνικό (οι κοινές συνταγματικές παραδόσεις). Τα συστήματα αυτά συνθέτουν και συμπυκνώνουν, με βάση το Σύνταγμα, τον ευρωπαϊκό θεσμικό πολιτισμό για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Η πραγματικότητα αυτή δεν έχει, νομίζω, γίνει ακόμη αντιληπτή. Δεν έχει γίνει αντιληπτή εν πρώτοις από τους ευρωπαίους πολίτες και από τους κοινωνικούς και πολιτικούς φορείς τους, οι οποίοι με τους διεκδικητικούς αγώνες τους μπορεί να συμβάλουν σημαντικά στην προώθηση του συστήματος προστασίας που προβλέπει το Σύνταγμα. Δεν γίνεται όμως πολλές φορές αντιληπτή ούτε από τα όργανα της Ένωσης, τα οποία δεν επιδεικνύουν πάντοτε την προσήκουσα ευαισθησία στα θεμελιώδη δικαιώματα. Φοβούμαι, τέλος, ότι δεν έχει συνειδητοποιηθεί ακόμη στον αναγκαίο βαθμό ούτε από την επιστήμη.

Αντί λοιπόν να ασκούμε κριτική, αγνοώντας τους νέους όρους υπό τους οποίους τίθεται το πρόβλημα, οφείλουμε να καταβάλουμε επίπονες και επίμονες προσπάθειες για να αναδείξουμε το πλούσιο και προωθημένο κανονιστικό πλαίσιο που προσφέρει το Σύνταγμα για την προστασία των δικαιωμάτων. Οφείλουμε να αξιοποιήσουμε τις επιταγές του για τη διαμόρφωση μιας σύγχρονης δημοκρατικής, δικαιοκρατικής και κοινωνικής πολιτικής οντότητας. Όσο γρηγορότερα τόσο καλύτερα!

Γ. Παπαδημητρίου,
(πρόσφατα δημοσιευμένο στην εφημ. ΤΟ ΒΗΜΑ)

A. Να γράψετε μια περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B.1. Να αναπτύξετε σε μια παράγραφο (60-80 λέξεις) με τη μέθοδο της αιτιολόγησης το νόημα του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: **«Πολίτες αποξενωμένοι και αποστασιοποιημένοι από το εγχείρημα της ευρωπαϊκής ενοποίησης μπορεί ανά πάσα στιγμή να λειτουργήσουν ως τροχοπέδη της και όχι, όπως θα έπρεπε, ως καταλύτης της».**

Μονάδες 10

B.2. **«Η πραγματικότητα αυτή δεν έχει ...ούτε από την επιστήμη»:**

α) Με ποιο τρόπο οργανώνεται η παράγραφος αυτή;

β) Με ποια συλλογιστική πορεία αναπτύσσει τη σκέψη του ο συγγραφέας στην ίδια παράγραφο; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 10

B.3.α) Σημειώστε τις ειδικές λέξεις που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας (πέντε παραδείγματα). **β)** Να σχολιάσετε το ύφος του κειμένου.

Μονάδες 5

B.4. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις, χωρίς να αλλοιώνεται η σημασία τους στο κείμενο: **τροχοπέδη, αναπτύσσονται, αποβλέπει, βάθρα, γνώμονα, στηρίζεται.**

Μονάδες 6

B.5. Να γράψετε από ένα αντώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: **έλλειμμα, αξιών, προστασίας, αντιληπτή.**

Μονάδες 4

Γ. Παρά το γεγονός ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα έχουν κατοχυρωθεί σε μεγάλο βαθμό, παρατηρούνται καθημερινά δείγματα παραβίασης τους. Να γράψετε ένα άρθρο για το περιοδικό του σχολείου σας στο οποίο να εκθέσετε με ποιες συγκεκριμένες μορφές εκδηλώνεται το πρόβλημα της παραβίασης των ανθρώπινων δικαιωμάτων και να προτείνετε τρόπους με τους οποίους τα ανθρώπινα δικαιώματα θα διασφαλιστούν (500-600 λέξεις).

Μονάδες 40